

BULETINUL CLINICILOR JURIDICE

Cuprins

EVENIMENTE	1
ROLUL ASOCIAȚIEI PENTRU PROMOVAREA CLINICILOR JURIDICE ÎN INSTRUIREA REPREZENTANȚILOR CLINICILOR JURIDICE ÎN 2006.....	1
CLINICA JURIDICĂ DIN OR. BĂLȚI	3
CLINICA JURIDICĂ - MIJLOC DE INTEGRARE A STUDENȚILOR ÎN VIAȚA JURIDICĂ A SOCIETĂȚII.....	3
VIZITELE MOBILE - O EXPERIENȚĂ NOUĂ PENTRU CLINICIȘTI	4
O PRACTICĂ UTILĂ ȘI INTERESANTĂ PENTRU STUDENȚII FACULTĂȚII DE DREPT DIN BĂLȚI.....	5
COLABORĂRI NOI.....	6
CLINICA JURIDICĂ DIN OR. CAHUL	8
CLINICA JURIDICĂ – O PRACTICĂ IMPORTANTĂ PENTRU FORMAREA UNUI JURIST CALIFICAT	8
UNELE ASPECTE PRIVIND ACORDAREA ASISTENȚEI JURIDICE POPULAȚIEI ÎN TERITORIU	9
CLINICA JURIDICĂ DIN OR. COMRAT.....	10
ACTIVITĂȚILE CLINICILOR JURIDICE ȘI ALTOR ORGANIZAȚII DE TIPUL CLINICILOR JURIDICE ÎN PERIOADA MAI – IULIE 2006 ...	10
CLINICA JURIDICĂ COMRAT – SUCESELE ANULUI 2005 ȘI PERSPECTIVELE PENTRU 2006 ÎN CONTEXTUL ACCESULUI LA JUSTIȚIE	10
INTEGRAREA INTERNAȚIONALĂ A CLINICII JURIDICE	11
CAZURI INTERESANTE DIN PRACTICA CLINICII JURIDICE DIN COMRAT	11
TEME ACTUALE	13
CODURILE DEONTOLOGICE ALE CLINICILOR JURIDICE DIN MOLDOVA: ANALIZĂ COMPARATĂ CU PREVEDERILE CODULUI DEONTOLOGIC AL AVOCAȚILOR DIN MOLDOVA	13

Evenimente

Rolul Asociației pentru Promovarea Clinicilor Juridice în instruirea reprezentanților Clinicilor Juridice în 2006

La moment în Republica Moldova activează cinci clinici juridice. Evoluția numerică a clinicilor juridice a condiționat necesitatea sporirii comunicării dintre aceste entități juridice, necesitatea elaborării unor sisteme unice de referință, schimbului permanent de experiență pentru progres comun și durabilitate. În acest context, la începutul anului 2006 Asociația pentru Promovarea Clinicilor Juridice (APCJM) a elaborat un plan integrat de acțiuni menite să asigure durabilitatea clinicilor juridice sub aspect financiar, sub aspect de oferire a serviciilor, comunicare eficientă și perfecționare continuă.

Astfel, în perioada februarie-mai 2006, APCJM a desfășurat o serie de activități specifice menite să atingă obiectivele trasate de aceasta încă la finele anului 2005:

Mesele rotunde organizate în februarie 2006 au fost menite să contribuie la perfectarea învățământului juridic superior și dezvoltarea durabilă a clinicilor juridice din Moldova. Beneficiarii meselor rotunde au fost reprezentanții domeniului academico-juridic. În particular, mesele rotunde au fost axate pe următoarele subiecte:

Masa Rotundă „Proiectul curriculumului *Protecția Juridică a Drepturilor Omului* din perspectiva Clinicilor Juridice din Moldova”, organizată la 14 februarie 2006, a pus în discuție două proiecte ale curriculumului disciplinei “Protecția Juridică a Drepturilor Omului” (pentru facultățile juridice și nejuridice). Masa rotundă a constituit o discuție incipientă a proiectelor disciplinei respective, cu participarea celor mai activi membri din cadrul clinicilor juridice din Moldova, și a dus la o analiză multidimensională a curriculumului și la elaborarea de propuneri constructive pentru a fi eventual incluse în versiunea finală. În vederea unei dezbateri cât mai productive a proiectului, în cadrul mesei rotunde au participat profesori de la facultățile de drept, tutori, directorii clinicilor juridice și cei mai activi studenți implicați în activitatea clinicilor juridice. Activitatea a fost desfășurată în parteneriat cu proiectul PNUD “Susținere în implementarea Planului Național de Acțiuni în domeniul drepturilor Omului”.

O altă masa rotundă cu tematica „*Clinicile Juridice din Moldova: succese, dificultăți și perspectivă*” s-a desfășurat în parteneriat cu ABA/CEELI la 23 februarie 2006. La eveniment, s-au pus în discuție aspecte ce țin de activitatea Clinicilor Juridice din Moldova, în special: instruirea clinică juridică în cadrul facultăților de drept, aspecte ce țin de finanțarea clinicilor juridice, durabilitatea socială a clinicilor juridice. În cadrul acestei mese rotunde au participat decanii facultăților de drept, în cadrul cărora activează Clinicile Juridice create cu suportul financiar al ABA/CEELI Moldova.

De asemenea, APCJM a desfășurat și un ciclu de **seminarii de instruire** menite să contribuie la dezvoltarea abilităților de management ale Clinicilor Juridice din Moldova. Beneficiarii seminariilor de instruire au fost: Clinica Juridică Bălți, Clinica Juridică Cahul, Clinica Juridică Chișinău, Clinica Juridică Comrat, Clinica Juridică Tiraspol, Asociația Obștească “AGAPE”, Asociația Obștească “Promo-Lex”. Seminariile au fost desfășurate după cum urmează:

Seminarul de instruire „Dezvoltarea Instituțională și Consolidarea Organizațională a Clinicilor Juridice din Moldova (DI/CO)” a avut loc în perioada 31 martie -2 aprilie 2006. Acesta a cuprins următoarele aspecte: misiunea, viziunea Clinicilor Juridice din Moldova; analiza SWOT – puncte forte, puncte slabe, oportunități și temeri organizaționale; managementul general al Clinicilor Juridice din Moldova; activități specifice de management; structura organizatorică a Clinicilor

Juridice; managementul resurselor umane; managementul informațional; managementul resurselor financiare; elaborarea de orientări strategice.

În cadrul cursului de instruire DI/CO participanții și-au dezvoltat cunoștințele în domeniul celor mai importante concepte organizaționale: forma instituțională, structuri organizaționale funcționale, scanarea mediului, analiza instituțională și organizațională, elaborarea de orientări și planuri strategice calitative.

În rezultatul seminarului, Clinicile Juridice din Moldova au desfășurat o analiză detaliată a organizației precum și a mediului extern pentru elaborarea unor opțiuni strategice relevante.

Seminarul de instruire „Comunicare eficientă și strategii de implicare a voluntarilor.” a avut loc în perioada 26-27 aprilie 2006. În cadrul activității au fost abordate subiecte specifice în domeniu, de exemplu: conceptul de comunicare; caracteristicile comunicării eficiente; factorii ce influențează comunicarea; barierele de comunicare și metode de evitare: tehnica ascultării active; dezvoltarea abilităților de comunicare în echipă; comunicarea interpersonală; strategii de lucru cu voluntarii; dezvoltarea abilităților de promovare a organizației.

În cadrul cursului de instruire, participanții și-au aprofundat cunoștințele în domeniul comunicării în interiorul și exteriorul organizației, au dezvoltat abilitățile de comunicare și au făcut cunoștință cu strategii novatoare de implicare a voluntarilor în cadrul organizației.

În urma seminarului Clinicile Juridice din Moldova au fost încurajate să-și elaboreze strategii de comunicare în interiorul și în afara organizației, de rînd cu strategii de implicare a voluntarilor, acestea fiind integrate în planuri strategice prezentate ulterior.

O altă realizare meritorie a APCJM în 2006 este crearea **paginii web a clinicilor juridice din Moldova**. Avînd un design atractiv și o formulă de utilizare simplă, aceasta servește drept o resursă importantă de instruire și informare prin prisma resurselor informaționale plasate, dar și de comunicare prin intermediul unui forum interactiv. Puteți accesa pagina web și forumul on-line al clinicilor juridice la adresa: www.legalclinics.md

În 2006 a fost elaborat proiectul Legii privind asistența juridică garantată de stat care are o serie de tangențe cu activitățile desfășurate de clinici. În acest context, o discuție în cadrul comunității clinicilor juridice pe marginea acestui document ar duce atît la o analiză exhaustivă a documentului și eventual la propuneri relevante de pentru îmbunătățirea acestuia. Acești factori, de rînd cu suportul oferit comunității clinicilor juridice de către APCJM și alți actori necesită un cadru adecvat pentru discuție, evaluare și planificare continuă, cadru ce poate fi materializat în cadrul următorului Forum al Clinicilor Juridice ce urmează a fi desfășurat de APCJM în decembrie 2006.

Într-o perspectivă de durată medie, APCJM intenționează să contribuie la consolidarea progresivă a pozițiilor clinicilor juridice în calitate de grupuri viabile și consecvente de apărare și promovare a drepturilor și de perfecționare a învățămîntului juridic superior. Vom atinge acest scop prin eficientizarea rețelei de comunicare dintre clinici, instruire continuă și activități de consultanță pe lîngă instituțiile de învățămînt juridic superior și alte organe abilitate ale statutului. Fiecare clinică juridică în parte a înregistrat succese notorii, însă împreună clinicile juridice pot deveni mult mai eficiente, creînd o inteligență a grupului, o sinergie a eforturilor care să producă un rezultat amplificat, mai sporit decît suma rezultatelor obținute de către fiecare clinică în mod separat. Iar metoda aleasă este una simplă: schimb intens de informație, crearea oportunităților egale de instruire, abordări nediscriminatorii și obiective, extrapolare și transfer de cunoștințe și experiență, oferirea unui mediu creativ și stimulator.

Andrei Brighidin,
Director Executiv,
Asociația pentru Promovarea Clinicilor Juridice din Moldova

Clinica Juridică din or. Bălți

Clinica juridică - mijloc de integrare a studenților în viața juridică a societății

Fiind student în anul II la Facultatea Drept de la Universitatea de Stat din Bălți și dorind să acumulez mai multă experiență pe parcursul anilor de studii, am manifestat dorința de a activa în cadrul Clinicii Juridice universitare Bălți. Am fost selectat în toamna anului 2005 pentru a mă alătura noului grup de studenți-cliniciști. Decizia mea de a deveni parte integră a Clinicii a fost anticipată de dorința de a aplica cunoștințele teoretice în practică, de a-mi testa dorința de a lucra în domeniul jurisprudenței. Dar ceea ce m-a determinat cel mai mult să fac acest pas au fost, desigur, rezultatele și succesele mari ale colegilor din ultimii ani de Facultate, care activează acum mai mult de un an în Clinica Juridică Universitară Bălți.

Din primele zile mi-a plăcut atmosfera de lucru, ceea ce m-a făcut să înțeleg că Clinica Juridică joacă un rol important în dezvoltarea abilităților profesionale a studenților – viitori lucrători în organele de drept ale statului nostru.

Activând în Clinică, am avut ocazia să cercetez mai multe cazuri din diferite domenii ale dreptului (civil, familiei, protecției sociale, administrativ, etc.). Aceasta m-a făcut să percep și să conștientizez de facto importanța și valoarea profesiei alese, responsabilitățile pe care va trebui să mi le asum ulterior.

Este de menționat faptul că instruirea clinică a studenților consultanți este foarte utilă pentru pregătirea profesională a acestora. Existența și activitatea Clinicii Juridice se bazează nu doar pe aplicațiile practice, dar și pe documentarea teoretică. Baza teoretică de instruire este necesară pentru însușirea mai bună și mai eficientă a modului de lucru cu clientul. Așadar, în cadrul Clinicii am avut ocazia să acumulez informații utile participând activ la un șir de seminare în cadrul cursului de instruire clinică juridică. La finalul lor, am constatat o asimilare profundă a unor reguli indispensabile viitorilor juriști: **regulile de intervievare și consultare juridică; regulile de întocmire a unor documente juridice; reguli de comportament cu clienții; etica și deontologia avocatului; codul deontologic al clinicii**, etc.

Dar în acest scop, studenții-consultanți sunt instruiți nu doar în cadrul clinicilor din care fac parte, dar și în afara lor – la seminarele, organizate de către alte Clinici Juridice din Moldova, la care participă în calitate de experți persoane cu funcții de răspundere din diferite organe de apărare a ordinii de drept. Schimbul de experiență cu alte clinici oferă posibilitate clinicistilor de a îmbogăți cunoștințele și de a dezvolta noi abilități pe tărîmul jurisprudenței. Pe parcursul acestor seminare, studenții fac un schimb de experiență nu doar pozitivă, dar și negativă; aceasta din urmă fiind un semnal de avertisment pentru comportamentul ulterior al clinicistilor în activitatea lor zilnică în Clinica Juridică.

Un alt factor determinant în formarea studentului-clinicist ca specialist îl constituie comunicarea. Comunicarea este acel element social care constituie baza oricărei activități sociale. Este evident faptul că prioritare sunt cunoștințele profesionale, dar fără abilitățile necesare de comunicare este dificilă aplicarea în practică. Aportul pe care îl aduce Clinica Juridică, în acest sens, este îmbogățirea vocabularului juridic al studenților, ceea ce le va fi de folos în activitatea profesională a acestora.

Utilizând literatura juridică, baza normativă, și fiind într-o legătură directă cu clienții, colegii, avocații-curatori, profesorii și alte persoane, studenții-consultanți deprind abilități de comunicare nu doar în cadrul profesional, ci și în cel social.

În această ordine de idei, pot menționa faptul că comunicarea se învață nu numai pe principii teoretice, dar și prin lucrul direct cu clienții pe „viu”, îndeosebi, cu persoane cu comportament dezechilibrat.

La etapa actuală, când apogeul de bază al vieții sociale îl constituie informația și comunicarea, consider că Clinica Juridică este un remediu important ce contribuie la dezvoltarea informativă și comunicativă al fiecărui viitor jurist, inclusiv și a beneficiarilor Clinicii (persoanelor din păturile social-defavorizate).

În urma participării în viața clinică, am obținut mai multă încredere în sine și în cunoștințele pe care le-am acumulat pe parcursul anilor de studii, ceea ce m-a determinat să particip la olimpiada republicană. Prin urmare, rezultatele pe care le voi obține vor fi nu doar ale mele...

În concluzie, susțin ideea că activitatea clinicii are un impact pozitiv asupra pregătirii viitoarelor cadre de înaltă calificare. Abilitățile obținute, plusate la responsabilitate și onestitate, vor crea un teren fertil pentru ca lucrătorul din organele de drept să corespundă cerințelor unei societăți cu adevărat democratice.

Veniamin Tăriță,
student-consultant,
Clinica Juridică Bălți

Vizitele mobile - o experiență nouă pentru cliniciști

Începând cu luna noiembrie 2005, în Clinica Juridică Universitară Bălți s-a constituit o nouă metodă de a consulta populația din localitățile rurale și urbane din nordul țării, formându-se echipe mobile (compuse în mediu din trei-cinci persoane) care se deplasează în teritoriu pentru a oferi consultații juridice gratuite persoanelor din păturile social-defavorizate. Aceste vizite în teritoriu au devenit din ce în ce mai frecvente. Cauza fiind, necesitatea de cunoaștere a situației juridice a cetățenilor ce sunt alarmați de problemele cu care se ciocnesc. Și nu în ultimul rând, lipsa posibilităților financiare a cetățenilor, care le-ar permite să meargă pentru audiențe la un avocat, ce ar putea să-i ghideze corect spre soluționarea neînțelegerilor apărute. De cele mai dese ori, un avocat poate fi găsit doar în orașe care sunt la distanțe mari, ceea ce necesită cheltuieli de transport și cheltuieli adiționale. Ca rezultat, persoanele, în special cele din categoriile social-defavorizate, renunță chiar și la ideea de a-și apăra drepturile și de a soluționa litigiile apărute.

Se considera ca studiile la o facultate de drept trebuie să includă nu doar cursuri academice de bază care trebuie frecventate de studenți. Studiile universitare trebuie să includă diverse activități precum pregătirea profesională a viitorilor juriști prin activități de cercetare, publicații, lucru de voluntariat, practică juridică, etc.

Pentru a se pune în aplicare practicile enumerate mai sus, studenții din cadrul Clinicii Juridice Bălți se implică în diferite activități pe bază de voluntariat, ceea ce facilitează acumularea de experiență profesională suplimentară, care, adesea, atât de mult lipsește studenților absolvenți.

Una din vizitele în teritoriu a avut loc în satul Scumpia, raionul Fălești, unde s-au realizat un șir de discuții cu oamenii din această localitate referitor la problemele juridice cu care se confruntă.

Echipa mobilă fiind constituită din trei persoane s-a repartizat în acest teritoriu în felul următor: două persoane au fost dislocate în incinta primăriei satului Scumpia și o persoană în încăperea liceului din aceeași localitate.

Pe parcursul audierii și discuțiilor ce au avut loc cu locuitorii, în special, cea mai mare parte dintre acestea au constituit-o șomerii și mamele singure, precum și proprietarii de pământ, care se confruntă cu probleme parvenite din partea administrației publice locale și instituțiilor de control. Ca rezultat, problemele cele mai frecvente înaintate spre soluționare, țineau de protecție socială și drept funciar. Pe o treaptă mai inferioară s-au plasat litigiile de dreptul muncii și de drept civil.

În această ordine de idei, poate fi menționat faptul că vizitele mobile reprezintă o îmbinare de succes a activității Clinicii, în vederea consultării beneficiarilor la locul de trai, ceea ce aduce rezultate vizibile și utilitate socială.

Marcel Gutium,
student-consultant
Clinica Juridică Bălți

O practică utilă și interesantă pentru studenții facultății de drept din Bălți

Promovarea practicii în cadrul Clinicii Juridice este binevenită din numeroase motive. Consider că urmînd practica în cadrul organelor de ocrotire ale normelor de drept, se poate observa doar un aspect îngust al desfășurării activității practicienilor, fără însă a percepe adevărata esență a acesteia, unele subtilități care, de fapt, constituie baza deprinderilor profesionale. În schimb, Clinica Juridică oferă studenților-consultanți posibilitatea de a se manifesta liber, folosindu-și întreg potențialul și capacitățile, care se exteriorizează în produsele activității lor. În așa fel, cliniciștii pot aborda problemele într-un mod original, pot găsi o rezolvare inedită a cazului. Astfel, se dezvoltă o notă de independență, de maturitate și de încredere în sine. Din aceste considerente, am hotărît să promovez practica de stat la Clinica Juridică Bălți.

Pe parcursul promovării practicii la Clinica Juridică, s-a ivit șansa de a urma practica la o altă organizație care activează într-un domeniu asemănător (acordarea asistenței juridice gratuite). Este vorba despre Asociația Obștească „Promo Lex”. Fericita ocazie de a merge la această asociație am avut-o eu, împreună cu un coleg de facultate, Pascari Alexandru, care nu este membru al Clinicii. Ambii am obținut această șansă în urma desfășurării unei selecții la care au participat mai mulți studenți.

De fapt, colaborarea Clinicii Juridice cu A. O. „Promo Lex” își are începuturile din vara anului 2005, atunci cînd alți doi colegi și-au promovat o parte a practicii la „Promo Lex”; iar anul curent a continuat colaborarea fructuoasă dintre aceste două instituții.

A. O. „Promo Lex”, condusă de Ion Manole, este o organizație care se ocupă cu apărarea drepturilor omului și acordarea asistenței juridice gratuite populației din localitățile regiunii transnistrene aflate sub jurisdicția autorităților de la Chișinău.

Practica la A.O. „Promo Lex” am promovat-o pe parcursul a două săptămâni ale lunii martie 2006. În această perioadă, m-am familiarizat cu specificul activității organizației, am făcut cunoștință cu colectivul de lucru, care s-a dovedit a fi interesant și primitor. Cel mai mult m-a surprins faptul când am aflat că asociația, pe lângă acordarea asistenței juridice gratuite, mai pregătește și înaintează, dacă este necesar, dosare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), cu sediul la Strasbourg. Aici, pentru prima dată, am avut marea ocazie de a lua cunoștință cu dosare ce sunt pregătite pentru CEDO, cu cererea de adresare și alte materiale importante în acest context. În una din zile am fost martor la situația când o persoană se plîngea despre dificultățile ocrotirii și respectării drepturilor omului din regiunea transnistreană.

Astfel, contactul direct cu clienții ne-a demonstrat că problemele cu care se confruntă omul pățimit pot fi dintre cele mai diverse și că el trebuie ajutat la găsirea soluțiilor. Chiar dacă, activînd în cadrul A. O. „Promo Lex”, am constatat că realitatea în ce privește drepturile omului este alta decît cea dorită, ea fiind mult mai complicată și dificilă, nu m-a descurajat, ci dimpotrivă, această stare a lucrurilor mi-a impulsionat dorința de a cunoaște cît mai multe.

De asemenea, pe parcursul practicii am fost și prin instanțele de judecată, unde am asistat la procese. Spre exemplu, în fiecare zi mergeam la Curtea de Apel Chișinău pentru a asista la ședințele de judecată.

Pentru mine, practica la A. O. „Promo Lex” are o însemnătate deosebită, m-a ajutat să-mi lărgesc orizontul cunoștințelor, să-mi cizelez aptitudinile pentru soluționarea corectă a cazurilor practice, pentru formarea a noi deprinderi utile în domeniul juridic; iar pentru colegul meu, această practică a fost ceva nou, inedit și a rămas „...plăcut surprins de activitatea de acordare a asistenței juridice, pentru care este nevoie de o îmbinare reușită a aspectelor teoretice cu cele practice...de asemenea, contactul direct cu clienții te face mai responsabil și astfel ajungi să înțelegi adevărata valoare a cunoștințelor teoretice”.

În încheiere, aș dori să aduc sincere mulțumiri Clinicii Juridice Universitare Bălți pentru șansa oferită și A. O. „Promo Lex” pentru promovarea practicii într-un mod atît de interesant și captivant și să le doresc tuturor celor implicați în asemenea proiecte multă baftă și realizări mărețe!

Ghenadie Moldovanu
Student-consultant
Clinica Juridică Bălți

Colaborări noi...

Deseori, ne lovim de necesitatea de a încerca să îmbinăm aspectele teoretice, căpătate pe băncile universităților cu cele practice, a căror însemnătate este considerabilă. Îmbinînd cunoștințele adunate cu cazurile particulare, ale căror soluționare rîvnim să o cucerim, obținem noi cunoștințe și deprinderi practice pe care trebuie să le posedez un jurist.

Prin intermediul Clinicii Juridice, spectrul cunoștințelor noastre devine mai larg și variat.

În perioada 27-31 martie 2006, am avut fericita ocazie de a petrece stagierea juridică la Centrul de Consultanță Juridică și Advocacy al AC „AGAPE”, cu susținerea financiară a Asociației Avocaților

Americani din Moldova. Acest centru oferă consultanță juridică gratuită persoanelor cu handicap, comportându-se cu fiecare beneficiar cu seriozitate și o dare de sine deosebită.

Activînd ca studenți-consultanți la Clinica Juridică din Bălți, pentru mine practica la Centrul de Consultanță Juridică și Advocacy a însemnat încă un pas important în vederea formării aptitudinilor și responsabilităților profesionale prin intermediul activităților practice.

Am plecat cu scopul și cu o nesăbuită dorință de a însuși noi deprinderi practice necesare în exercitarea profesiei de jurist. Prin activitățile practice de la Centrul „AGAPE”, cum ar fi: participarea la consultațiile juridice; întocmirea cererilor de chemare în judecată și altor documente cu caracter juridic; examinarea legislației și practicii judiciare; precum și participarea la organizarea și desfășurarea seminarului informativ pentru persoanele cu dizabilități de vedere din municipiul Bălți, membri organizației obștești de reabilitare a invalizilor „Auraș”, obiectivele mele au fost încununate cu succes.

M-a impresionat nivelul înalt al valorilor morale, etice de care dispun personalul centrului în rîndul cărora menționăm: Ioan Bocăneală, Ion Ciubotărică, Cristina Baci, Vitalie Meșter ș.a. Totodată, tindem să menționăm că problemele cu care se confruntă persoanele cu handicap sînt unele dintre cele mai dureroase, deoarece în fața lor se închid numeroase uși, ceea ce îi fac să devină și mai vulnerabili. Am asistat la cazuri de soluționare a problemelor juridice a unor beneficiari ai Centrului, care au fost soluționate cu succes, ceea ce a adus bucurie și recunoștință, precum și încredere în justiție.

Profesionismul și competența personalului centrului ne-au stîrnit un stimul și mai mare, făcîndu-ne să conștientizăm că orice schimbare pornește de la fiecare personal, de la modul cum percepem lumea și problemele existente. Este de menționat faptul că totalitatea de aptitudini și experiențe trebuie să fie consolidate cu studii și acces la informație.

Instruirea juridică este benefică pentru studenți, deoarece sîntem conștienți de faptul că cunoștințele acumulate în cadrul programului universitar necesită perfecționarea și, mai des, implementarea practică cu sprijinul și aportul specialiștilor în domeniu.

*Nichifor Cristina,
Student-consultant
Clinica Juridică Bălți*

Clinica Juridică din or. Cahul

Clinica juridică – o practică importantă pentru formarea unui jurist calificat

În luna septembrie a anului 2005, în incinta Universității Real-Umanistice din or. Cahul s-a deschis prima Clinică Juridică din sudul Moldovei. Înființarea ei a avut o importanță deosebită în primul rând pentru studenții de la facultatea de drept și, în al doilea rând, pentru populația ce face parte din păturile social vulnerabile.

Participând la diferite întruniri ale Clinicilor Juridice din Moldova, am realizat că practica în cadrul Clinicii Juridice contribuie în mod esențial la formarea studentului ca viitor jurist profesionist.

Obiectivele principale, adică pilonii de bază ai activității clinicștilor sunt: studierea legii în vigoare; oferirea asistenței juridice.

La orele de curs din cadrul facultății, noi facem cunoștință cu teoria dreptului pe care o aprofundăm studiind mai amănunțit legile în cadrul Clinicii Juridice. Împreună cu curatorii din Clinică, organizăm dezbateri pe anumite teme, care vizează problemele cele mai acute ale societății. În cadrul acestor discuții, analizăm toate aspectele problemei și soluțiile posibile.

Cunoștințele teoretice acumulate le aplicăm cu succes în timpul consultațiilor oferite clienților, de asemenea, stabilim contactul psihologic cu persoana pe care o consultăm, ceea ce este un element important în formarea calităților profesionale.

De asemenea, activitatea noastră în Clinică include și ieșiri în teritoriu, cu scopul acordării asistenței juridice persoanelor ce nu au posibilitate de a veni la sediul Clinicii.

În concluzie, pot spune că activitatea în cadrul Clinicii Juridice în calitate de clinicist, oferă posibilitatea aprofundării cunoștințelor, cultivării unui comportament profesional, care e deosebit de important pentru studenții facultăților de drept ce au ambiția de a deveni juriști calificați.

Olesea Angel,
Student-consultant,
Clinica Juridică Cahul

Unele aspecte privind acordarea asistenței juridice populației în teritoriu

Pilonul de bază al activității Clinicii Juridice Cahul este asistența juridică a păturilor social – vulnerabile, care are drept scop atât familiarizarea ultimilor cu prevederile legislative în vigoare, cât și protejarea drepturilor lor legale.

Populația din localitățile rurale ale Moldovei este într-o situație defavorizată față de populația din localitățile urbane în ceea ce privește accesul la asistența juridică gratuită.

Pornind de la această axiomă, de la momentul constituirii și pînă în prezent, Clinica Juridică Cahul, grație administratorului Andrei Dunas, care o conduce cu măiestrie, oferă consultații juridice la locul de trai al beneficiarilor, adică întreprinde vizite mobile în satele din sudul Moldovei.

E de reținut că aspectele acordării asistenței juridice în timpul vizitelor mobile diferă de activitatea în acest domeniu ce derulează nemijlocit în incinta clinicii.

Astfel, la etapa pregătitoare a unei vizite mobile, administratorul clinicii coordonează cu primarul comunei în care se preconizează vizita, data, ora și locul în care își vor efectua lucrul echipa Clinicii. De obicei, primarii oferă birouri în incinta primăriilor, înștiințînd prealabil populația comunei despre materia vizată.

Lăudabil este faptul că primarii sunt destul de receptivi la propunerile clinicii și deseori ei înșiși sunt primii solicitanți de a beneficia de consultații juridice în problemele cu care se confruntă zi cu zi.

Deși varietatea vieții implică și o varietate vastă a situațiilor juridice, o particularitate deosebită o are și problemele ce țin de domeniul relațiilor funciare. Această particularitate implică necesitatea familiarizării prealabile a studenților cliniciști cu actele legislative și normative în materie, așa cum este dictată de complexitatea și diversitatea acestora, grație vectorului reformei funciare.

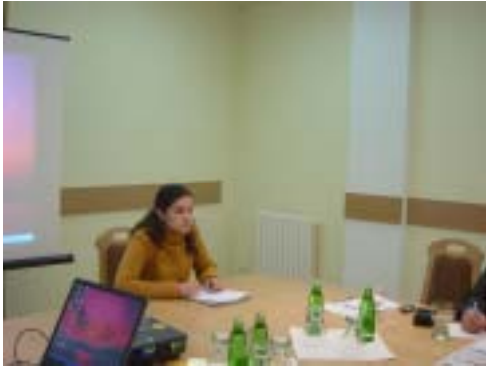
E de menționat, că în pofida lipsei de încredere față de utilitatea contractelor de arendă, aplicarea acestora este vastă, de aici izvorînd multiple întrebări a solicitanților în timpul vizitelor în teritoriu. Solicitanții doresc să verifice prin prisma consultațiilor de care beneficiază legalitatea contractelor încheiate, interpretarea justă a obligațiilor și drepturilor arendatorului și arendașului. Considerăm că la mijloc nu este pur și simplu o curiozitate, ci o necesitate vitală a proprietarilor terenurilor de pămînt, pe motivul că contractele de arendă a terenurilor agricole la moment ocupă un loc din ce în ce mai important printre contractele civile.

În concluzie se deduce, că activitatea clinicii juridice în materie ce vizează prestarea serviciilor în teritoriu este foarte benefică și trebuie continuată.

Vasile Vanțevici,
Curator,
Clinica juridică Cahul

Clinica Juridică din or. Comrat

Activitățile Clinicilor Juridice și altor organizații de tipul Clinicilor Juridice în perioada mai – iulie 2006

În prezent, activitatea de apărare a drepturilor omului pe teritoriul Moldovei este îndeplinită de multe organizații. Nu este o excepție nici teritoriul UTA Găgăuzia, unde un loc important în acest domeniu îl ocupă organizațiile non-guvernamentale.

Pe teritoriul UTA Găgăuzia o astfel de organizație precum Clinica Juridică se evidențiază în mod deosebit, deoarece ea este unica organizație care, de rînd cu oferirea serviciilor juridice gratuite, face un mare accent și pe instruirea studenților. Nu trebuie însă să negăm faptul că organizații care oferă servicii de tipul celor oferite de Clinica Juridică mai există.

Un exemplu este și Centrul Regional de Susținere a Femeilor care își desfășoară activitatea în cadrul proiectului *Noi Perspective Pentru Femei*. Această organizație, de rînd cu oferirea asistenței juridice pentru femei, de asemenea efectuează seminare și instruirii pentru ridicarea nivelului de cunoștințe al femeilor. Reprezentanții Clinicii Juridice din Comrat nu o dată au luat parte la astfel de seminare. Suntem de părerea că o astfel de cooperare stabilește condiții favorabile pentru un schimb de experiență.

Dorim să amintim și de existența organizației «PROMOLEX», care este activ implicată în activități ce țin de domeniul apărării dreptului omului. Deși organizația dată se află în afara teritoriului Găgăuziei, oricum ea aduce un aport semnificativ la instruirea studenților Clinicii Juridice Comrat. Astfel, în vara anului 2005, studenții Clinicii Juridice din Comrat timp de două săptămîni au trecut practica în organizația «PROMOLEX», unde au avut posibilitatea să ia parte la activitatea organizației respective.

Astfel, se poate afirma că ONGurile existente, scopul cărora este de a apăra drepturile omului, reflectă necesitatea existentă în organizații care să apere drepturile omului, care să permită neformal, operativ, efectiv și fără prea multe cheltuieli să ajute la soluționarea problemelor ce țin de apărarea drepturilor omului. Activitatea ONGurilor privind drepturile omului se bazează în primul rînd pe principii de respectare a drepturilor omului care sunt consfințite în Constituție și în diverse documente internaționale.

Clinica Juridică Comrat

Clinica Juridică Comrat – succesele anului 2005 și perspectivele pentru 2006 în contextul accesului la justiție

Din momentul creării și pînă în prezent, clinica juridică din Comrat efectuează o activitate fructuoasă direcționată spre oferirea asistenței juridice populației din sudul Moldovei. Anul 2005 nu a fost o excepție, fiind un an chiar mai prodigios în comparație cu anii anteriori. Acest fapt se explică prin faptul că despre existența clinicii cunosc tot mai multe persoane, care din ce în ce mai des vin să primească o consultație la Clinica Juridică din Comrat.

În anul 2005, la Clinica Juridică din Comrat s-au adresat mai mult de 300 persoane, fiecare client primind asistență juridică calificată, și anume consultații juridice pe problemele care îi interesau, ajutor la întocmirea cererilor de chemare în judecată, a adresărilor la organele de drept, precum și reprezentarea intereselor în instanțele de judecată.

Încă o realizare cu care pe bună dreptate se mîndrește Clinica Comrat este participarea la concursul organizațiilor neguvernamentale care se ocupă de apărarea drepturilor omului în Republica Moldova. Concursul a avut loc sub egida Comisiei pentru Drepturile Omului a Parlamentului Republicii Moldova. Clinica Juridică Comrat, în cadrul acestui concurs, a luat locul doi, fapt care ne bucură nespuse de mult.

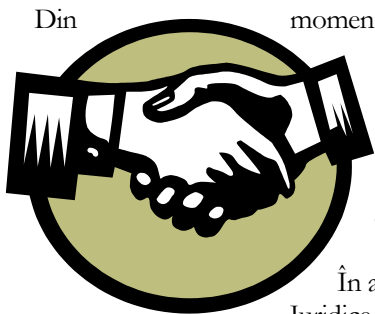
Ținând cont de faptul că cel mai mare volum de lucru în clinică îl îndeplinesc studenții, în cadrul clinicii în mod permanent au loc seminarii, lecții pe diverse teme juridice, inclusiv și care analizează aspectele practice ce țin de lucrul clienților cu clienții. În afară de consultațiile oferite în clinică, studenții-cliniciști deseori călătoresc spre localități îndepărtate. Sătenii sunt întotdeauna bucuroși, cu atât mai mult că ei nu au întotdeauna posibilitatea să vină în Comrat pentru a primi o consultație la clinică.

În sate, însă, există o sumedenie de probleme, inclusiv și cele ce țin de necesitatea cunoașterii prevederilor legilor și a aplicării acestor norme în practică pentru apărarea interesului propriu.

Importanța experienței și a practicii pe care clienții o capătă activând în clinică este greu de suprapreciat, ea deschizând noi orizonturi și aducând un aport important la cariera de viitor. În general, studenții-cliniciști din Comrat privesc cu mult optimism la anii care vor urma și speră la faptul că organizația Clinica Juridică va continua să existe în mulți ani de zile înainte.

Vlad Kazmalî,
Student-consultant,
Clinica Juridică Comrat

Integrarea internațională a Clinicii Juridice

Din momentul creării clinicilor juridice în Moldova, pe prim plan a ieșit întrebarea cum de organizat lucrul clinicilor juridice în așa mod, încât ele să poată coopera între ele. O atare cooperare ar fi permis clinicilor juridice să devină mai puternice și să se ajute reciproc la soluționarea multor întrebări primordiale. Crearea Asociației Clinicilor Juridice a devenit un pas serios și important în soluționarea acestei sarcini, dat fiind faptul că în prezent Asociația este unica organizație care ajută la promovarea intereselor fiecărei clinici în parte, dar și la unirea eforturilor tuturor clinicilor pentru îndeplinirea mai eficientă a sarcinilor propuse.

În același timp, după părerea noastră, scopul principal pentru care a fost creată Asociația Clinicilor Juridice este acela ca Asociația să devină o parte integră a cooperării și contactului dintre clinicile juridice din Moldova și clinicile juridice din alte țări ale CSI și de peste hotarele CSI.

Deși toate clinicile din Moldova cunosc despre faptul existenței clinicilor juridice în afara hotarelor Moldovei, însă cum de stabilit contact cu ele, este o întrebare mai complicată. Anume aici, după părerea noastră, Asociația ar trebui să servească drept un pod de legătură care să stabilească contact permanent între clinicile juridice din Moldova și cele din străinătate.

Clinica Juridică Comrat

Cazuri interesante din practica Clinicii Juridice din Comrat

Cazurile și situațiile examinate de Clinica Juridică din Comrat sunt foarte diverse. Fiecare situație reprezintă un amalgam complex, compus din pozițiile opuse ale părților implicate, relațiile lor, și deseori și a emoțiilor lor. Cu cât acest amalgam este mai intens și plin, cu atât situația examinată este mai interesantă.

În ultimul timp, Clinica Juridică din Comrat a examinat multe cauze, însă interesul deosebit al clienților l-au stîrnit situațiile descrise mai jos.

La Clinica Juridică s-a adresat cetățeanul F. care a explicat că locuiește într-un bloc cu mai multe apartamente. Cu puțin timp în urmă, vecinul său P. la inițiativă și discreție proprie a înălțat o construcție auxiliară în ograda comună. Această construcție a acaparat și o parte din peretele apartamentului cetățeanului F., ceea ce îi creează obstacole și îi îngreșește exploatarea porțiunii de clădiri pe care este situat apartamentul său.

Cetățeanul F. de asemenea a explicat că, în urma ridicării clădirii sus-amintite, a fost dăunată temelia casei care se află sub apartamentul său, ceea ce a cauzat ca apa de ploaie să se scurgă în subsolul care îi aparține, provocând erodarea

fundamentului. Hogeacul construcției adiacente iese nemijlocit în fața ferestrei apartamentului său, de aceea în vremea rece a anului fumul intră în apartamentul lui, inclusiv în bucătărie și subsol.

Mai mult ca atât, după cum a explicat F., judecătoria Comrat a primit o hotărâre prin care a legiferat clădirea care fusese construită de vecinul P. la discreția lui.

Cetățeanul F. a indicat că nu este de acord cu hotărârea respectivă a instanței de judecată, deoarece, la examinarea de către instanță a cererii de chemare în judecată, F. nu a fost atras în proces drept persoană interesată, fapt care îi violează drepturile și interesele legitime.

Astfel, cetățeanul F. a cerut ajutor de la Clinică în depunerea apelului împotriva hotărârii primite de judecătoria în prima instanță.

Clinica Juridică a întocmit o cerere de apel către Curtea de Apel din Comrat, în care se conținea cererea de a satisface apelul și de a casa hotărârea judecătoriai ordinare Comrat. După ce a examinat cererea depusă în apel, Curtea de Apel Comrat a satisfăcut plîngerea cetățeanului F. și a casat hotărârea judecătoriai Comrat. Prin determinarea sa, Curtea de Apel a recunoscut ilegalitatea construirii clădirii de către cetățeanul P. și l-a obligat să demoleze clădirea.

Un caz nu mai puțin interesant este cazul adresării la Clinica Juridică a cetățencei E., care a explicat că în prezent este proprietara casei amplasată la adresa: ***** Cu patru ani în urmă a decedat soțul ei, cetățeanul K., după care ea a intrat în drepturi de moștenitor în modul prevăzut de lege.

În timpul interviului s-a clarificat că în prezent în judecătoria Comrat se află o acțiune civilă a cetățencei E. către cetățeanca M., care este fiica ei și către cetățeanul S. care este ginerele ei, «Despre evacuarea din spațiul locativ fără oferirea unui alt spațiu locativ». Motivul principal din care cererea de chemare în judecată a fost depusă este că locuirea în comun a cetățencei E. cu reclamații a devenit insuportabilă, ceea ce se confirmă prin dovezile existente.

Însă în timpul examinării acțiunii respective în instanța de judecată, reclamații au negat temeiurile cerințelor enunțate în cererea de chemare în judecată, indicînd asupra faptului că ei au un testament întocmit de către soțul cetățencei E. pe numele fiicei ei, adică a cetățencei M., fapt care dovedește că reclamații sunt moștenitorii, și astfel proprietarii casei care este obiectul litigiului.

Cetățeanca E. a explicat că despre existența testamentului pe numele fiicei sale ea nu știa nimic, dat fiind faptul că fiind în viața soțului ei nu i-a spus despre acest fapt. Mai mult ca atât, din testamentul prezentat reiese că testamentul a fost întocmit cu două zile înainte de moartea soțului cetățencei E. (ea a mai explicat că soțul ei a decedat în urma unui act de violență), ceea ce stîrnește multe îndoieli privind veridicitatea testamentului în cauză.

Cetățeanca E. a solicitat să i se acorde asistență juridică în întocmirea încă unei cereri de chemare în judecată, de data aceasta privind recunoașterea nulității testamentului prezentat de către cetățeanca M. și soțul ei.

Studentii Clinicii Comrat au oferit ajutor în întocmirea cererii respective de chemare în judecată care invoca faptul că testamentul este ilegal.

Cererea respectivă a fost examinată de instanța de judecată Comrat care a primit o hotărâre conform căreia cererea a fost declarată nulă (în baza concluziei expertizei grafologice, iar reclamații au fost deposezați de dreptul a fi coproprietari ai casei).

Clinica Juridică Comrat

Teme Actuale

Codurile deontologice ale clinicilor juridice din Moldova: analiză comparată cu prevederile Codului Deontologic al Avocaților din Moldova

Clinicile juridice din Moldova și-au asumat o misiune grea, dar nobilă: oferirea studenților facultăților de drept a posibilității de căpătare a deprinderilor juridice practice încă pe parcursul anilor universitari, și aducerea unui aport esențial la asigurarea accesului la justiție păturilor social vulnerabile din regiunile rurale ale Moldovei.

Dacă primul component al experienței în clinică, adică acumularea deprinderilor practice de către cliniciști, permite și chiar presupune comiterea unor greșeli care pot fi discutate și analizate împreună cu avocatul curator sau colegii din clinică, apoi al doilea component, adică însăși oferirea asistenței juridice clienților care se adresează după ajutor, presupune o corectitudine și exactitate absolută, precum și o calitate înaltă a serviciului juridic acordat.

Pentru a asigura implementarea componentei numărul doi menționate mai sus, imediat după ce au fost admiși să activeze în clinică, noii cliniciști (care sunt de obicei recrutați în luna septembrie a anului academic) audiază un curs teoretic care îi familiarizează cu rolul juristului în societate, cu regulile de activitate într-o clinică juridică și misiunea acesteia, modalitățile de intervievare și consultare a clientului, și altele. Un loc de frunte în cadrul acestui curs teoretic introductiv pentru cliniciști îl ocupă studierea și analiza prevederilor Codului Deontologic al Clinicii Juridice. Codul Deontologic este cadrul logic care asigură calitatea serviciilor acordate de cliniciști, le formează o înaltă conștiință civică și juridică, și este ghidul acțiunilor studentului clinicist.

Este indisputabil faptul că toți cliniciștii, în lucrul lor cu clienții trebuie să respecte prevederile Codului. Atunci când clinicistul se pomeneste în fața unei dileme etice sau de comportament, Codul Deontologic îl poate ajuta să aleagă modul cel mai corect de abordare a problemei cu care se confruntă. Pentru clienți, existența Codului Deontologic în clinică este o asigurare că studenții vor menține confidențialitatea informației obținute în timpul interviurilor și a consultațiilor, vor avea un comportament respectuos, bazat pe profesionalism și competență atunci când vor soluționa cazul pus în față.

În prezent, clinicile juridice situate în Bălți, Cahul, Comrat și Tiraspol au elaborat propriile Coduri Deontologice, care conțin prevederi importante obligatorii pentru membrii clinicii. Mai jos, voi prezenta o analiză comparativă a prevederilor Codului Deontologic al Avocaților din Moldova adoptat la Confresul Avocaților din 20 decembrie 2002, cu stipulările din codurile deontologice ale celor patru clinici juridice amintite mai sus. Această analiză comparativă va scoate în evidență tangențele existente între prevederile Codului Deontologic de care se ghidează avocații din Moldova și stipulările Codurilor Deontologice ale clinicilor juridice din Moldova, care implantează valorile morale și profesionale în absolvenții facultăților de drept care în curînd se vor alătura profesiei juridice. Acest scurt studiu comparativ poate servi ulterior la modificarea și îmbunătățirea Codurilor Deontologice ale Clinicilor în conformitate cu prevederile Codului Deontologic al Avocaților.

ROLUL AVOCATULUI ÎN SOCIETATE ȘI SCOPUL ACORDĂRII ASISTENȚEI JURIDICE

Preambulul Codului Avocaților din RM stabilește că “În Republica Moldova, avocatul îndeplinește un rol eminent în protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Scopul exercitării profesiei de avocat îl constituie acordarea de asistență juridică calificată persoanelor fizice și juridice...”

Prevederi similare cu cele de mai sus se conțin și în Codurile Deontologice ale clinicilor juridice, după cum urmează mai jos.

Astfel, Preambulul Codului Deontologic al CJ Bălți stabilește că studenții-cliniciști își asumă obligația de a acorda asistență juridică și de a apăra drepturile și libertățile cetățenilor.

Punctul 2 al Codului Deontologic al Clinicii Comrat prevede că membrii clinicii juridice sunt obligați să apere interesele persoanei care s-a adresat după asistență juridică.

Articolul 1 al Codului Deontologic al CJ Tiraspol, intitulat “Principiile funcționării clinicii juridice,” menționează prioritatea drepturilor și a libertăților omului, principiile umanismului și accesului egal al tuturor membrilor societății la asistență juridică, principii care stau la baza activității Clinicii.

Codul Deontologic al CJ Cahul, declară, în Preambul, că studenții CJU Cahul recunosc obligația lor de a apăra drepturile și libertățile cetățenilor. Articolul 1 stipulează, drept unul dintre scopurile primare ale Clinicii: acordarea gratuită a consultațiilor juridice păturilor social-vulnerabile.

INDEPENDENȚA

Articolul 1 al Codului Avocaților din RM stabilește că orice avocat este obligat să întreprindă măsuri de asigurare a independenței și libertății de exercitare a profesiei și să evite orice încercări de a prejudicia independența sa.

Codul Deontologic al CJ Bălți nu menționează “independența” drept unul dintre principiile care ghidează activitatea organizației.

Deși Codul Deontologic al CJ Comrat nu menționează direct “independența” cliniciștilor, art. 2 prevede că membrii clinicii trebuie să apere interesele clienților cinstit și cu mult curaj, necățind la eventualele consecințe care pot apărea drept rezultat a menținerii poziției respective.

Deci, o atare atitudine a cliniciștilor de fapt denotă o independență în acțiuni care să asigure libertatea luării celor mai optime decizii pentru client.

Articolul 4 al Codul Deontologic al CJ Cahul, declară “independența” drept unul dintre principiile pe care se bazează activitatea Clinicii, fără însă a desfășura acest principiu ulterior în textul Codului.

La întocmirea Codului Deontologic propriu, Clinica Juridică din Tiraspol a inclus independența drept un principiu primordial al activității, care cere fiecărui clinicist să se conducă doar de prevederile legii și să fie liber de orice influențe.

INTEGRITATEA MORALĂ

Codul Deontologic al Avocaților, art. 2, indică faptul precum că relațiile dintre avocat și client se bazează pe corectitudine, onestitate și sinceritate.

CJ Bălți, în Capitolul II, art. 2, prevede că clinicistul, în relațiile cu clientul, trebuie să fie onest, responsabil, punctual și atent.

Aceleași prevederi se conțin și în Codul Deontologic CJ Comrat, punctul 4 („membrii clinicii juridice trebuie să respecte principiile de corectitudine, sîrguință și îndeplinire la timp a lucrului”).

CJ Tiraspol a inclus în Codul său o descriere mai desfășurată a acestui principiu, stipulând că orice clinicist trebuie să aibă o abordare serioasă și responsabilă a cauzelor clientului, și să-și bazeze relațiile cu clientul pe sinceritate și probitate.

Codul Deontologic al CJ Cahul (art. 10) stipulează că, în relațiile cu clientul, clinicistul trebuie să dea dovadă de delicatețe, tact, empatie, punctualitate.

CONFIDENȚIALITATE

Confidențialitatea, fiind un pilon al exercitării profesiei de avocat, este menționat în art. 3 al Codului Deontologic al Avocaților. Articolul respectiv prevede că păstrarea confidențialității informației primită de la client este o obligație fundamentală a avocatului, ea fiind absolută și nelimitată în timp.

Îngelegând importanța păstrării confidențialității informației puse la dispoziție de client, și Clinicile Juridice au inclus o astfel de prevedere în Codurile Deontologice ale sale, specificând și unele excepții care sunt cauzate de natura activității studenților într-o clinică juridică.

Capitolul I (1) al Codului Deontologic Bălți stipulează că toată informația obținută și datele personale ale clienților sunt confidențiale, cu excepția cazului când datele sunt folosite în scopuri didactice cu acordul prealabil al persoanei respective.

Clinica Comrat, la întocmirea Codului său Deontologic, a inclus următoarea prevedere: „membrii CJ sunt obligați să păstreze confidențialitatea... Această obligație nu este limitată pentru perioada participării în clinica juridică” (punctul 6 al Codului).

Codul Deontologic al CJ Tiraspol se referă elocvent la obligația de confidențialitate, lărgind-o, însă, prin stipularea precum că toate informația primită de la clienți poate fi utilizată în scopuri educaționale fără indicarea datelor despre client, în urma încheierii unui acord în această privință cu clientul.

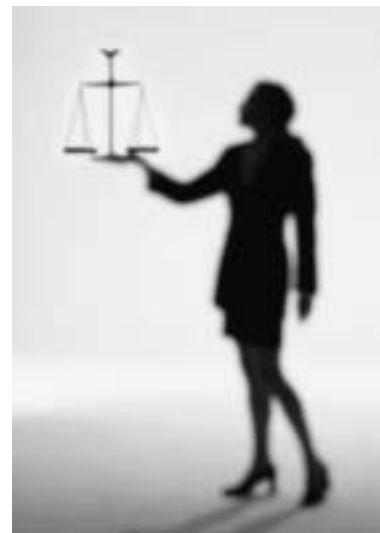
Din practica clinicii Tiraspol, informația primită de la clienți se utilizează în scopuri educaționale doar în timpul lecțiilor practice în cadrul clinicii, nu și în afara ei.

Practica CJ Cahul este similară cu cea a CJ Tiraspol, stipulând și faptul că clientul benevol trebuie să dea acordul privind folosirea materialelor din dosar în scopuri didactice și metodice (art. 12 Cod Deontologic).

RELAȚIILE CU CLIENȚII

Articolul 7 al Codului Deontologic al Avocaților prevede 7 reguli de comportament al avocatului cu clientul său, care prevăd, între altele, că avocatul acționează doar atunci când este împuternicit de clientul său prin contractul semnat cu acesta, își reprezintă clientul conștiincios, îl informează despre evoluția cauzei, nu acceptă o cauză atunci când cunoaște cu certitudine că nu are competența necesară de a se ocupa de această cauză și atunci când este în imposibilitatea de a consulta corect și prompt clientul.

Capitolul II (2) al Codului Deontologic Bălți, la fel ca și Codul Deontologic al Avocaților, prevede că clinicistul acționează numai după ce este semnat acordul respectiv cu clientul, clinicistul informează clientul despre evoluția cauzei încredințate, și trebuie să informeze neapărat clientul despre faptul că asistența juridică va fi acordată de student sub supravegherea directă a avocatului-curator.

Punctul 5 al Codului Deontologic CJ Comrat stipulează că studentul-clinacist nu este în drept să ofere informație eronată clientului privind nivelul de complexitate a cauzei, consecințele soluționării cauzei într-un mod sau altul, cât și a cheltuielilor care vor fi necesare pentru soluționarea cauzei. Orice clinacist este obligat să-și informeze clientul despre acțiunile întreprinse pe cazul examinat, iar în discuțiile cu clientul clinacistul trebuie să țină cont de necesitatea acordării susținerii morale clientului.

Codul Deontologic al Clinicii Juridice Tiraspol conține un articol destul de comprehensiv privind relațiile clinacistului cu clientul. Acest articol (art. 2) prevede că clinacistul nu are dreptul să inducă în eroare clientul, ci trebuie să propună clientului câteva soluții ale problemei sale juridice, dintre care clientul va alege una care i se potrivește cel mai mult. Clinacistul trebuie să ofere clientului informație despre clinica juridică, despre faptul că asistența juridică este oferită de studenți sub supravegherea curatorului. Clientul poartă responsabilitatea deplină privind soluția aleasă pe cazul lui, și nu este în drept să înainteze pretenții Clinicii Juridice, aceasta fiind o condiție de primire a cauzei clientului spre examinare de către studentul-clinacist.

Clinica Juridică Cahul, în Codul său Deontologic, în afară de prevederile incluse în codurile deontologice ale clinicilor menționate mai sus, prevede și cazurile când CJ nu este în drept de a acorda consultații juridice. Aceste cazuri, prevăzute de art. 7 ale Codului, sunt: atunci când clientul are posibilitatea să se adreseze după consultație juridică cu plată într-un alt birou, atunci când clientul are deja un alt reprezentant, CJ deja a acordat consultație părții opuse pe cauza dată sau în litigiul dat, interesul clientului vine în contradicție cu interesul unuia dintre membrii clinicii. Art. 11 a Codului specifică faptul că studentul-clinacist nu este în drept să acorde consultații juridice cu scopul de primi remunerare sau a avea un câștig material de la client.

RAPORTURILE ÎNTRE AVOCAȚI/ STUDENȚI-CLINICIȘTI

Articolul 12 al Codului Deontologic al Avocaților se referă la câteva domenii în care apar raporturi între avocați și stabilește regulile de comportament care urmează a fi respectate. Aceste câteva compartimente ale articolului 12 sunt: colegialitatea între avocați, cooperarea dintre avocații din state diferite, corespondența transmisă între avocați, onorariile pentru recomandare, comunicarea cu partea adversă, schimbarea avocatului, pregătirea tinerilor avocați, litigiile dintre avocați.

Dat fiind faptul că avocații își exercită profesia contra unui onorariu primit de la client, articolul 12 conține mai multe detalii și prevede mai multe scenarii privind dezvoltarea relațiilor dintre avocați decât stipulările incluse în Codul Deontologic al Clinicilor Juridice, care oferă asistență juridică gratuită clienților. Mai jos este oferită o analiză a prevederilor din codurile deontologice ale celor patru clinici privind relațiile între cliniciști.

Capitolul II (1) a CD CJ Bălți prevede că relațiile dintre membrii clinicii se bazează pe colegialitate, cooperare, sinceritate, corectitudine și bunăvoință. Colegialitatea impune ca relațiile dintre cliniciști să fie bazate pe respect și loialitate. Cooperarea constă în ajutorul reciproc între cliniciști în vederea soluționării cauzelor preluate. CD mai reglementează și cazul când un clinacist a încălcat o normă etică stipulând că „în caz de depistare a unor încălcări și derogări de la norma deontologică, cel care a încălcat trebuie de atenționat de acest fapt, dar cu maximă prudență și atenție”.

Clinica Juridică Comrat conține o prevedere mai laconică în acest sens (punctul 22) care prevede doar că relațiile între studenți și coordonatorii Clinicii trebuie să se caracterizeze prin colegialitate și dorința de a oferi ajutor.

Clinica Juridică din Tiraspol a inclus un compartiment separat în Codul său Deontologic privind relațiile dintre cliniciști, compus din 5 subpuncte. Ideea generală a acestor prevederi este că relațiile dintre cliniciști trebuie să se bazeze pe respect reciproc, corectitudine și tact, și nu se permite critica în public a calităților omenești și profesionale ale cliniciștilor și ale curatorilor.

Codul Deontologic al CJ Cahul (art. 14 - 15) prevăd regulile de edificare a relațiilor între cliniciști. Aceste reguli menționează faptul că dacă un clinicist s-a adresat după ajutor unui altui clinicist, acesta din urmă nu este în drept să-l refuze (principiul de colegialitate și cooperare).

CONCLUZII

Codurile Deontologice ale celor patru clinici juridice analizate mai sus conțin prevederi care se referă la cele mai importante domenii reglementate de către Codul Deontologic al Avocaților: rolul avocatului în societate, integritatea morală, confidențialitatea, relațiile cu clienții și colegii. Ar fi binevenit ca Clinica Juridică din Bălți să includă o prevedere privind independența în acțiuni a clinicistului față de orice imixtiune din exterior, iar Clinicile Juridice din Comrat, Bălți și Tiraspol să prevadă și cazurile când Clinica nu poate prelua cauza unui client anume (așa precum este stipulat în art. 7 al Codului Deontologic al Clinicii Cahul).

Este de o maximă importanță ca administratorii Clinicilor Juridice să explice noilor cliniciști selectați importanța respectării Codului Deontologic, și să ia toate măsurile de implementare și respectare a prevederilor Codului în Clinică. În așa mod, pe lângă pregătirea unor viitori juriști competenți și calificați, Clinicile Juridice vor contribui la educarea unor avocați integri, care vor câștiga respectul și încrederea clienților, îmbunătățind și imaginea profesiei juridice în Moldova și peste hotarele țării.

Cristina Malai,
Coordonator de Program,
Asociația Avocaților Americani (ABA/CEELI)